

Lo Catalanista

Diari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	4 rals al mes.
Fora.	14 " trimestre
Un número sol.	5 céntims.
Anuncis á preus convencionals.	

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera famíllias y particulars; molta netedat y economía.

Espartería, 6, y Vidriería, 12. - (Born vell). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres

SECCIÓ RELIGIOSA

Sants del dia.—S. Sabas abat.—S. Crispina mart.—S. Bas; S. Dalmaci; S. Peli; S. Nicet y S. Joan lo Taumaturgo bisbes, y S. Anastasi Martir.

Sants de Demà.—S. Nicolau, bisbes, se venerava en la capella mitj arruïnada que hi ha en la serra de la Salut d' aquesta ciutat, la qual es un recort de l' antiga Valrá.—Stas. Dionisia, Dativa y Leoncia y los Sts Terci, Emilià metje, Bonifaci y altres tres martres; S. Policroni, Mayorich y Sta. Asela verga.

La missa en honor de S. Sabas y demà en honor de S. Nicolau.

La Epistola es del cap. XLV del Eclesiástich y demà del cap. XIII de S. Pau al Ebreas.

Lo Evangeli es del cap. XIX de S. Mateu y Demà del cap. XXV del mateix.

Parroquia de S. Feliu.—Avuy á las deu ofici. A la tarde doctrina.

Demà á dos quarts de nou fenerals per D.ª Jasinta Bonessat y Folch.

Parroquia de la Concepció.—Avuy diumenge. A la missa de las set se comensará la novena á Sta. Llúcia. A las vuyt, missa y se farán los exercicis al Sagrat Cor de Jesús. A las deu ofici y acabat exposició del S. Sagrament. A la missa de dos quarts de dotze se cantarà la Salve Montserratina. Per la tarde á las tres, doctrina. A las quatre lo St. Rosari y la devota funció de las quaranta Ave-Marias.

Demà dilluns. A las sis missa en lo altar de S. Joseph. A las set missa en lo altar de Sta. Llúcia.

UNALTRA CARTA OBERTA

ALS PROHOMS DEL PARTIT FEDERAL DE SABADELL

En compliment de lo promés vos endresso la present, confiant que ab la mateixa benevolensa aculliréu tot quant vos diga ja que no 'm guia altre fi que posar en clar tot quan manifestá en Laporta en lo *meeting* de referencia y aclarirho tant com puga en bé de lo que 'ns es essencial en nostres respectius programas.

Vos parlava en l' anterior de las ideas exposadas per l' eloqüent orador federalista respecte al regionalisme, federació ó autonomia. Passarém avuy á lo referent al servey militar, magistralment exposat per lo senyor Laporta de tal manera, que dubto puga manifestarse ab mes claretat ni ab mes convenciment la necessitat del servey voluntari, claretat y convenciment que fan que á lo manifestat per ell, tant d' acort ab mas ideas ben poca cosa hagi d' afegirhi, ja que realment semblava que 'm trobava rodejat de mos companys d' ideas, que la reunió pública hagués sigut cridada per l' element catalanista y desde 'l lloch presidencial nos estessin donant compte del criteri mantingut, ahir, avuy y sempre, per las Associacions regionalistas de Catalunya. Que 'l servey militar ha d' esser voluntari be prou que ho exigeix, quan altra nó, la dignitat humana. Los que prediquén la llibertat mes ó menos ben entesa, es just també que defensén la llibertat del home pera escullir l' ofici que mes be li acomodi. Aixó de ser tant liberal, tant avansat y tant demócrata pera acabar demanant *mucha artillería, mucha caballería y mucha infantería* y que hi vagin sols los pobres, deixéuho no més pera aquell *verbo* que no 's conjuga. Los que voléu que imperi la igualtat (per més que aixó no passi moltes vegadas de ser una ilusió generosa) heu de demanar forsosament, nó que hi vagin rics y pobres, sinó que no hi vagin ni pobres ni rics.

La igualtat, la generosa ilusió d' aixecar al pobre del estat en que 's troba, no 's consegueix ajupint al rich pera ferlo miserable; be prou ho deya en Laporta aquella tarde: «nosaltres hem d' anar dintre de lo possible á convertir los pobres en rics; d' altra manera aqueixa somniada igualtat fora sencillament lo mes cruel dels despotismes». Deixéu aixó pera 'ls polítics centralistas, etèrns somniadors d' igualar las regions espanyolas ab los camps erms de la Manxa; pera aquestos governs de tant poch seny y sentit práctic que, haventhi en l' Estat espanyol regions com Bascongadas y Navarra que s' administran honradament porque s' administran ellas mateixas, prétenen la igualtat, nó posantnos al nivell d' aquellas, sino volgüent centralisar la terra basch navarra pera embrutirla al igual de las demés provincias.

No falta, nó, gent disposta á fer l' ofici militar per gust, per temperament ó per lo que siga; que sols aquets formin l' exércit en temps de pau es lo mes just, mes natural y llògich, y per aixó ha vist tot Sabadell ab gust la conclusió del *meeting* que á n' aixó fa referencia. Servey volun-

tari en temps de pau; y sols en las circunstancias presents, en que no hi val lo seny ni 'l sentit práctic y en que 's tracta de una guerra tant horrorosa y ab tant poca caritat mirada, demaneu lo servey obligatori. Conformes, completament conformes; crech com vosaltres que sols aixís s'acabaria d' una vegada. No es tot hù despedir á infelissos comparets y rabassayres, á fadrins y teixidors, jornalers de tots oficis; costa poch anar al moll á fer de *gran patriota*, fins donant pursos als minyons ja vestits de ralladillo, voleyar los mocadors fent sonar l' himne ridicul dels *valientes*, que no hi van, tot aixó es fácil, molt fácil, fins distreu..., perque no hi tenen, nó, cap tros de sas éntanyas; pero ¡ah! si hi anessin richs y pobres, si no hi valgués la fortuna, que distint fora allavoras! En lloch de ajudar als empréstits per la guerra, engrescats ab lo 7 per cent, pensarian ab sos fills que matarian á cops de matxete á la Manigua; en lloch de fer de conservador ó lliberal per vanitat ó vici, contribuhint ab sos esforços al desgavell actual que 'ns ha portat la guerra, recordarian que son pares y s' aixecarian irats contra 'ls autors de tals desastres. Aixís, tothom á la una, s' hauria ja acabat aquesta guerra malehida.

Be, molt be, per aquesta part del vostre credo. Empipat dels socialistas, que, contra lley y rahó, van demanant lo servey militar obligatori sense com va ni com costa, tenia por, francament, de que vosaltres no caiguessiu en lo mateix defecte. Sortosament heu tingut seny aquesta vegada, y dich aquesta vegada perque 'm recordo encara d' un altre *meeting* del Euterpe ahont vosaltres hi brillareu per l' ausencia. Se tractava, no ja sols d' aquestas cosas, que á tot bon federal segons deya 'n Laporta l' interessan, sino de reclamar justicia contra l' irritant abús dels cacichs de mitja Espanya que treyan de soldats á gent ben útil, carregant ab l' injusticia Catalunya. Sobre 2300 minyons van pendrens de mes en una sola quinta y vosaltres tant quiets, ni os vareu mourer. Y aixó que Sabadell en pés y 'ls pobles del districte va contribuhir d' una manera admirable al acte de que os parlo. Veyéu? aixó no está bé, permeteume que os ho digui; parlar tant de las classes proletarias, demostrar que sols en lo programa federal hi trobará la salvació que se 'ls predica, creurer en lo servey voluntari, y no arrambar l' espatlla quan sigui hora, francament, no fa guerrero. Si tots haguessim fet com vosaltres en aquella ocasió no tant sols no hauriam evitat la injusticia escandalosa sinó que á horas d' are qui sab quants catalans de més hauria deixat los ossos á la manigua.

Las idees y 'ls programas se defensan ab paraulas y ab fets práctichs, y ja se sab que la prédica millor se fa ab l' exemple. Partidaris com sou de la federació, no devéu, no podeu entrar en conxorras ab los que titulantse republicans no 'ls separa dels monárquichs mes que un senzill cambi de cúpula. Partidaris del servey voluntari en temps de pau y enemichs de que siguin sols los pobres los que faigin l' exercici, haveu d' aprofitar tots los moments pera lograrho, salvant, dius l' actual estat de

cosas als infelissos quintats indegudament que al fi y al cap son germans vostres.

Aixó es lo que heu de fer pera ajustarvos als ideals de que feu gala, y aixís y sols aixís cumplireu ab las promesas que haveu fet tantas vegas. Fent eleccions municipals aliats ab unitaris, ni fareu administració ni fareu federalisme; tot lo mes que conseguíu es donar forsa á elements que per sí sols res signifiquen. Heu prescindit del Sindicat Gremial que podia unir á tots ab los llassos mes sagrats del amor á nostra terra, pera intentar la barreja d' oli y aygua sempre inútil é impossible, com ja os digué en Laporta.

Tantdebó que d' avuy endavant vos recordeu un bon xich mes de lo essencial del vostre programa y tingueu sempre present lo ben pensat discurs que motiva aquestas cartas. Cregueu que res hi perderiau de ferho aixís y molt en cambi hi guanyaria la nostra estimadíssima Catalunya, be prou necessitada de que 'ls seus fills se preocupin menos de la forma y un xich mes del fondo, que no 's recordin tant de lo accidental pera assegurarli aviat lo essencial devant tot bon catalá, la implantació de la mes completa autonomia.

S. F.

DIVERSIONS PÚBLICAS

Teatro Euterge.—Avuy á la nit extraordinaria funció per la companyia que dirigeixen los Srs. Guzman y Alvarez posantse en escena las aplaudidas sarsueletas en un acte, *Campanero y sacristán*, *Los cocineros* y *Los Africanistas*. Orquesta Chapí, aumentada.

Saló Sabadellés (Jan).—Grans balls de tarde y vetlla á càrrech los programas de la orquesta *Muixins*.

Café del Teatro Camps de Recreo.—Nit, á las nou, gran concert per la plaudida *Agrupació Artística*.

DIVERSIONS PARTICULARS

Ateneo Sabadellés.—Avuy á la nit, los aficionats de la Secció Lirich-dramática d' aquesta societat posará en escena lo magnífich drama del malaguanyat *Pitarra: Lo Lliri d' aigua* y lo xistós sainete de Emili Vilanova: *Las bodas de 'n Cirilo*. A las 9 en punt. Retribució: 0'50 ptas.

Círcel Federal.—Avuy tarde y nit, tindrán lloch dos extraordinaris balls de 4 horas; lo programa á càrrech de la nova orquesta *La Tarrasense*.

Centro Industrial.—Avuy tarde y nit y demá per la vetlla, se donarán grans balls en aqueixa acreditada societat, estant los programas á càrrech de la orquesta *Fat-mendas*.

Associació de Catòlics.—Aquesta nit, la agrupació dramática, posará en escena lo drama catalá. *La clau de casa* y la pessa *Embolichs*.

Círcel Sabadellés.—Demá dilluns, tindrà lloch lo acostumat ball de societat, per la acreditada orquesta *Muixins*.

NOVAS

La *Juventud Republicana* de Barcelona ha enviat un telégrama al senyor Sagasta, que diu aixís:

«La *Juventud Republicana* de Barcelona felicita calurosament al senyor Sagasta per la concessió de la autonomia á las Antillas, reforma que remata dignament una gloriosa carrera comparable tant sols á la del il·lustre Gladstone.»

Homes, per l' amor de Deu, cuidado ab las parzulas. ¿Qué os ha fet l' eminent estadista anglés pera que aixís lo rebaixéu comparantlo ab l' esquitx que capitaneja 'l fusionisme?

Enlayrar á Sagasta posantlo al nivell del *Gread sed man* d' Inglaterra es sencillament una solemne patotxada. Un home sense ideals polítichs, mancat de talent pera portar pel progrés la nau del Estat, sense conviccions autonómicas, douchs, are l' hi han vingut segons *El Globo* com á fruyt d' una *convicció repentina*, ab historia accidentada y ab 20 anys de desgovern que no hi ha per ahont agafarlo, no se 'l deu comparar als vells il·lustres d' Europa que han dat dias de glória á la seva pàtria.

Adórit si vol la *Juventud Republicana* ja que tant s' hi engresca, cremi incens devant l' altar estrambótich que li prepara, prèngu'il per idol si tant mancats están de bonas creencias. No vindrá d' un paganisme mes ó menos avuy que 's reverencia 'l badell d' or altra vegada.

Pero per Deu y pels Sants no confonguin ni profanin las figuras respectables tan escassas aquest sigle. De 'n Gladstone á en Sagasta hi vá tanta diferencia com de la *Juventud Republicana* á la gent de seny, de talent y de bon criteri.

Homes, si 'l polítich castellá ni sisquera arriba á ser paródia del gran vell de l' Inglaterra.

La «Agrupació Artística» d' aquesta ciutat ha obtingut de lo mestre Retana, lo permís pera cantar en sos concerts la notable serenata titulada: *Las tres*; distinció que sols havia concedit al Orfeó Pamplonés, que 'l cantá á Barcelona y al Orfeó Zaragoza que va estrenarla á Madrid.

Aquesta obra 's cantarà per primera vegada á Sabadell en lo concert que dita Agrupació avuy donará en lo café Camps de Recreo.

L' Ateneu Sabadellés donant provas d' un sentit práctic molt laudable ha trencat la rutinaria costum de dirigir-se á sos associats ab una llengua forastera. Seguint tant bons propòsits es d' esperar que imitant l' exemple del Ateneu Barcelonés, que persegueix los mateixos fins, declararà també oficial la llengua catalana pera tots sos actes.

En lo Club Velocipédich hi haurá avuy á las nou del matí, reunió general de socis després de la qual lo Sr. Ballester extraurá una fotografia de tots los individuos associats en grupo apropósit.

Ahir á la una de la tarde los xiuets dels bombers anunciaren foch que s' havia iniciat en un paller d' una casa del carrer de la Salut.

Afortunadament fou sofocat pels vehins sense necessitat del auxili dels bombers.

En la secció de *Diversions*, trobarán nostres llegidors tots los espectacles públichs y particulars que 's donarán en nostra ciutat durant los dias de la Fira.

Segons nos participan, per causas imprevistas no pot debutar avuy en lo teatro Pricipal, ho farà lo dia de la Purísima Concepció, la companyia de sarzuela qu' estava anunciada. En dit dia debutará la reputada tiple donya Sofia Romero.

Hem rebut la *Revista Mascaró* pera cegos, que nos ha enviat lo diputat D. Joseph Rubau-donadeu. Ab l' Alfabet Mascaró tot' hom qui sábiga de llegir pot ensenyarne á un cego.

Tenim á la disposició dels nostres abonats la dita Revista del metje oculista catalá Sr. Mascaró establert á Lisboa.

A jutjar per los preparatius promet veurers molt animada la Fira d' enguany anomenada d' hivern, per quin motiu recomaném á la policia redobli la vigilancia que may es prou en dias de molta afuència de gent.

Las obras de reforma que venian á dicantseen lo Circul Sabadellés ab molta activitat, s' una han paralisat tot d' ignorant las causas que han motivat tal determinació.

Avuy tindrà lloch en lo vehí poble de Sant Feliu de Codinas una important reunió pública convocada per l' element federal de dita població y en la que hi pendrán part entre altres caracterisats republicans de Barcelona los Srs. Vallés y Ribot y Miquel Laporta.

Ha comensat á veure la llum pública á Figueras un nou setmanari catalanista que 's titula *L' Almogavar*. L' havém llegit ab detenció y confessem que 'ns han complagut molt las idees en ell exposadas, que son las nostras, y exposadas en forma clara y valenta. Del seu article editorial ne retallem los següents párrafos, que retratan los seus propósits;

«Al compás de la sardana ayrosa y ab lo bruel benéfich de la tramontana, venim á recordar als bons ampurdanesos que tenim una historia, que som un poble d' un passat bellíssim en recorts y grandesas, nascudas á soplug d' unas lleys avuy perdudas, guanyadas ab la sanch de nostres avis. Venim en una paraula á deturar la onada *castellanisadora* que preté anegar las més venerables costums de tot un poble y á fer surar lo que per apatía dels fills de Catalunya resti enfonsat en la negror de sas ayguas corruptoras.

Aquest es lo lema que inspira nostra lira; aquest lo que sadollará sempre nostras cançons; aquest únicament farà que *L' Almogavar* se llensi al camp de la lluyta, las mans á l' arma, als llabis lo tradicional crit de ¡desperta ferro!»

Més avall en un altre article s' hi lleigeix lo següent parrafo:

«Las venerrables tradicions de la rassa catalana dormen en nosaltres de la mateixa manera que dorm lo foch que encengué 'l pastor en la montanya, baix las cendras del oblit: denchs *L' Almogáver*, com altra tramontana, apartará del foch las cendras que l' ofegan y ab benéfich rebuf enardirá las brasas del amor á la terra catalana, escampant arreu lo callu pátri, de quin escalf héroes incontables ne brollaren, fent de Catalunya, lo que ha d' ésser, una Nació gran y respectada.»

Doném la benvinguda al nostre nou germá en lo periodisme, desitjantli en la patriótica tasca que avuy comensa una série no interrompuda de triomfs y llarga vida.

La Institució Catalana de Música celebrarà dema á las nou de la nit, en a Sala de la Reyna Regent del Palau de Bellas Arts, de Barcelona, la quarta de las sevas sessions musicals, consagrada aquesta á la música del gran compositor I. S. Bach y dirigida pel Mestre don Joan Gay.

Escriuhén de Monistrol de Montserrat que 'l dijous á la matinada van fer explosió, prop de la casa del vehí del poble Cassimir Sort, quatre petardos que per sos efectes se suposa eran de dinamita. Los efectes d' aquesta 's notaren en la paret posterior de la casa, en la qual l' explosiu va obrir dos grans forats de dos metros quadrats.

Los Mossos de la escuadra d' aquell lloch practicaren y segueixen practicant activas diligencias en averiguació dels autors del atentat sense que fins are hagin pogut trobarlos. Se creu que la cosa es deguda á una venjança personal per cuestions de poble.

Pera 'l primer de Janer s' anuncia la publicació á Barcelona del primer número d' una revista catalanesca que portará per titol *Catalonia*. Segons se diu, escriurán en ella En Santiago Rusiñol, En Jaume Massó y Torrens, En Adolf Cortada y altres éscriptors ben coneguts entre la nova

generació literaria. De las ilustracions se 'n encarregarán reputats artistes; fent tot creure que la nova revista reunirà inmillorables condicions.

Ab gran joya hem vist l'acort del nostre Ajuntament votant un crèdit de 3.000 ptas. pera las provas que s' están efectuant en los terrenos de ca 'n Puigjaner destinadas á proporcionar un grós caudal d' aygua á la població; y ab major satisfacció encara havém acullit lo significatiu doble vot de gracias y de confiança que dita Corporació doná *per unanimitat* á la Comissió baix quals ordres s' están efectuant las referidas obras.

Reiterém, donchs, ab tal motiu nostre mes coral aplauso á la Corporació Municipal, y celebrarém que segueixi sustrayant algun temps á las miserias personals y polítiques que massa sovint l' agitan, pera dedicarlo á cosas tan interessants y útils á la població com ho es la que 'ns ocupa.

D' una nota discordant se 'ns ha parlat, no obstant, que desdiu del concert d' entusiasmes ab que segueix tot Sabadell las gestions de la referida Comissió. Se 'ns diu que alguns propietaris del curs avall del riu han endressat una petició al Ajuntament pera que ordeni 'l paro dels treballs que han de portar l'abundancia d' ayguas á la població, fundant-se 'ls tals en los perjudicis que aixó pot reportarlhi per la posició de sas fincas respecte als terrenos de ca 'n Puigjaner.

Nos resistim á creure que tal petició existeixi, ó al menys en lo sentit expressat. Compreném que dits propietaris demanin al Ajuntament que tinga llurs interessos en compte pera indemnisarlos hi 'ls perjudicis, legalment justificats, que 'ls hi pugan sobrevenir, cas de entorpirse la natural satisfacció de sas necessitats presents ab lo projecte d' elevació d' ayguas que avuy s' está ensajant; però d' aixó á suposar que ells reclamin lo paro terminant de las provas, negant aixís á Sabadell fins la esperança de proporcionar-se un element de primera y capital importancia, del quin n' está faltat en detriment de sa prosperitat y fins de sa higiene, francament hi va molta diferencia.

Després de tot, hi ha la circumstancia de que entre dits propietaris hi figuren algunas de las primeras fortunas de la població, y no volém ofendre son patriotisme admetent que pugan oposarse intranzigenment á una millora tant essencial y tan necessaria, sobre tot pera nostra desvalguda classe obrera. Segurament deu tractarse sols de reclamar la atenció oficial sobre 'ls perjudicis y consegüents indemnizacions á que podria dar lloch la efectivitat del projecte convingut; y fins aixó nos resistim á creure, tractantse de personas de tant alta posició social que no tindrán millor ocasió para practicar la cristiana virtut de la caritat com la present, en que ab un petit sacrifici de sa part, y encara problemátich, poden dispensar un bé inmens á tots sos conciutadans.

Aixís esperém que será. Y aixís excitém que ho entenguin á tots los que hagin d' intervenir en tan delicat assumpto, que es qüestió vitalíssima pera Sabadell, com ben manifestament ha demostrat enténdreho la nostra Corporació Municipal.

CAMBIS

Londres á 90 dias fetxa	33'15 d.
» á la vista	33'55 p.
Paris. » »	33'00